

## CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA PROTECȚIA MANDATULUI PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

CLAUDIU GEORGE PUPĂZAN\*

### **Abstract**

*The Constitution of Romania and the Romanian legislation include dispositions in their original texts relating to protection of both the President of Romania and his mandate. So we can identify four ways of protecting the President of Romania. First, we have a regime of incompatibility, a regime of immunity, then continue with the Romanian President incomes regime and the protection offered by the criminal law. All these measures are intended to provide a framework for the Romanian President to fulfill his duties.*

**Key words:** *President of Romania, incompatibility, immunity, criminal law.*

1. Dacă ținem seama de locul pe care-l ocupă instituția prezidențială în sistemul administrației de stat, de rolul și importanța acesteia în activitatea social-politică românească dar și de gradul ridicat de responsabilitate ce-i revine titularului unei asemenea demnități, vom înțelege rațiunea legiuitorului de a institui o serie de măsuri legale menite să asigure o protecție eficientă atât persoanei Președintelui României cât și mandatului acestuia. S-a urmărit astfel ca, întregul ansamblu de măsuri de protecție să aibă ca finalitate asigurarea unei independențe efective a exercitării atribuțiilor șefului de stat. Atingerea acestui scop a necesitat, în primul rând, crearea unui cadru juridic specific care să-i asigure mijloacele și, în același timp, să-i garanteze titularului funcției prezidențiale posibilitatea îndeplinirii prerogativelor ce-i revin în mod liber, în afara oricărei constrângeri sau presiuni, iar în al doilea rând a impus asigurarea unei ocrotiri adecvate persoanei fizice care deține calitatea de Președinte al României, protecție realizată mai cu seamă prin mijloace de ordin penal.

2. Pornind de la dispozițiile constituționale<sup>1</sup> putem identifica modalitățile concrete prin care se realizează protecția mandatului

---

\* Asist. univ. drd., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

<sup>1</sup> A se vedea art.22 al.1, art.23 al.1, art.84 și art.101 din Constituția României.

Președintelui României. Astfel întâlnim în legislația românească consacrate regulile ce privesc situațiile de incompatibilitate cu funcția prezidențială precum și cele care privesc regimul juridic special al imunității, menit să-i asigure Președintelui ocrotirea față de orice faptă sau act care i-ar putea împiedica normala exercitare a atribuțiilor; apoi regăsim menționate reglementările speciale referitoare la indemnizația și la celelalte venituri ce i se cuvin titularului mandatului prezidențial și nu în ultimul rând vom întâlni incriminate toate acele fapte care lezează însăși persoana Președintelui și care aduc atingere implicit atributului autorității, cunoscându-se faptul că Președintele României deține o funcție ce implică prerogative de putere publică.

### **Incompatibilități ce privesc funcția prezidențială**

Noțiunea de incompatibilitate poate fi definită ca fiind acea situație reglementată de lege prin care unei persoane fizice i se interzice să dețină simultan două sau mai multe funcții publice sau private ori să desfășoare în același timp două sau mai multe activități, care prin caracterul lor sunt contradictorii, scopul fiind acela al protejării prestigiului funcției, garantării imparțialității agentului public și respectării interesului general.

Privitor la incompatibilitate ca și instituție juridică menită să asigure protecția mandatului prezidențial, Constituția României, prin art.84 al.1, stabilește că Președintele României, în timpul mandatului său, nu poate avea calitatea de membru al unui partid politic și nici nu poate exercita o altă funcție publică sau privată.<sup>2</sup>

Din analiza normei constituționale se desprind două situații de incompatibilitate. Prima este de natură politică și are în vedere cerința de a asigura instituției prezidențiale caracter neutru, independent în planul relațiilor social-politice românești. În acest sens art.80 al.2 din Constituție îi impune Președintelui îndeplinirea funcției de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate, atribut ce nu ar putea fi realizat atât timp cât asupra șefului statului ar plana suspiciunea că deciziile sale ar putea fi influențate de partidul care l-a susținut și care i-a acordat încrederea în

---

<sup>2</sup> Art.84 al.1 din Constituție României are următorul cuprins: *În timpul mandatului, Președintele României nu poate fi membru al unui partid și nu poate îndeplini nicio altă funcție publică sau privată.*

accederea la funcția supremă în stat.<sup>3</sup> Reglementarea acestei incompatibilități îl obligă pe Președinte ca, odată ales, să renunțe la orice funcție deținută în cadrul partidului politic, chiar și la calitatea de simplu membru, dar în același timp îi și interzice, ca pe întreaga durată a mandatului, să se înscrie într-un partid politic și să devină astfel membru cu drepturi depline al acestuia.

O atentă analiză a dispoziției constituționale cuprinsă în art.84 al.1 teza I ridică o serie de întrebări referitoare la interpretarea noțiunii de *partid*. Care este înțelesul pe care legea supremă o acordă acestui concept? Este sensul restrâns al termenului definit de Legea partidelor politice sau putem înțelege orice formațiune care participă, potrivit propriului statut, la viața politică din România? În acest context este firesc să ne întrebăm: ce s-ar întâmpla dacă membrul și candidatul unei organizații aparținând minorităților naționale, precum Uniunea Democrată a Maghiarilor din România (U.D.M.R) sau Frontul Democrat al Germanilor din România (F.D.R.G.), în urma scrutinului prezidențial, ar ocupa funcția de Președinte al României? Ar avea acesta obligația, odată preluat mandatul, de a părăsi organizația minorității naționale care l-a susținut în alegeri, tocmai pentru a respecta dispozițiile constituționale ce reglementează incompatibilitatea funcției prezidențiale cu calitatea de membru al unui partid politic, în condițiile în care aceste formațiuni nu sunt organizate ca și partide politice potrivit Legii nr.14 din 2003 a partidelor politice<sup>4</sup> neregăsindu-se, de altfel, nici în evidența Registrului partidelor politice<sup>5</sup> document oficial administrat de Tribunalul Municipiului București? Aceeași problemă s-ar ridica și în situația în care Președintele României ar opta, după preluarea mandatului, să se înscrie într-o organizație aparținând minorităților naționale. Ar exista în aceste cazuri o situație de incompatibilitate în sensul celei stipulate de prevederea constituțională din art.84 al.1 teza I? Ar mai putea fi oare respectat scopul urmărit de legiuitorul constituant și anume acela de a avea un Președinte imparțial, neutru în realizarea prerogativelor sale? Ce înțelege

<sup>3</sup> Geneveva Vrabie, *Organizarea politico-etnică a României. Drept constituțional și instituții politice, Vol.II*, Ediția a treia revăzută și reîntregită, Ed. Cugetarea, Iași, 1999, p.225 și Mircea Preda, *op. cit.*, p.43.

<sup>4</sup> Legea partidelor politice nr.14 din 2003, în M.Of. nr. 25 din 17 ianuarie 2003.

<sup>5</sup> Potrivit art.23 din Legea nr.14 din 2003 a partidelor politice: *partidele politice ale căror cereri de înregistrare au fost admise de către Tribunalul Municipiului București se înscriu în Registrul partidelor politice.*

constituantul român prin noțiunea de partid politic? Este vorba de înțelesul pe care îl dă noțiunii Legea partidelor politice în art.1 și art.3 al.1<sup>6</sup> sau trebuie să înțelegem conceptul de *partid politic* într-un sens larg, incluzând aici și formațiunile legal constituite ale organizațiilor aparținând minorităților naționale?

Considerăm că legiuitorul constituant a avut în vedere în cuprinsul art.84 al.1 înțelesul noțiunii de *partid* pe care Legea partidelor politice o dă acesteia. Altcumva ar fi procedat la completarea textului constituțional în sensul menționării exprese că incompatibilitatea vizează orice formațiune cu caracter politic, chiar dacă nu se constituie și funcționează potrivit Legii nr.14 din 2003. Drept urmare, nu identificăm nicio piedică legală pentru ca Președintele României, odată ales, să-și păstreze calitatea de membru al organizației aparținând minorităților naționale sau al oricărei organizații de natură politică recunoscută de lege pe a cărei susținere s-a bazat în accederea la fotoliul prezidențial ori să se înscrie într-o asemenea structură după preluarea mandatului.

A doua incompatibilitate prevăzută de textul constituțional este de natură profesională<sup>7</sup> și se referă la interzicerea, pe durata mandatului ca Președintele României să exercite o funcție publică sau privată de orice natură. Justificarea unei asemenea interdicții rezultă, așa cum s-a susținut în doctrină,<sup>8</sup> din necesitatea de a concentra și canaliza întreaga forță de muncă a Președintelui unui singur scop și anume interesului public, național prin exercitarea prerogativelor ce-i revin, dar în egală măsură și înlăturării motivelor de suspiciune, de neîncredere ale opiniei publice în general care ar putea plana asupra persoanei șefului statului dacă acesta ar ocupa, în același timp o altă funcție, din sectorul public sau privat, și care ar implica beneficii patrimoniale sau nepatrimoniale pentru acesta sau pentru familia ori rudele sale. Legat de această incompatibilitate se pune o întrebare: poate Președintele ales să ocupe o funcție sau să exercite o profesie în domeniul didactic, al cercetării științifice sau al creației cultural-artistice în condițiile

---

<sup>6</sup> Potrivit art.1 din Legea nr.14 din 2003 a partidelor politice: *Partidele politice sunt asociații cu caracter politic ale cetățenilor români cu drept de vot, care participă în mod liber la formarea și exercitarea voinței lor politice, îndeplinind o misiune publică garantată de Constituție, iar potrivit art.3 al.1 din același act normativ: Pot funcționa ca partide politice numai asociațiile cu caracter politic constituite potrivit legii...*

<sup>7</sup> Mircea Preda, *op. cit.*, p. 43.

<sup>8</sup> Genoveva Vrabie, *op. cit.*, p. 226.

în care i se interzice prin textul constituțional exercitarea oricărei funcții publice sau private fără menționarea nici unei excepții, dar cunoscându-se faptul că pentru alte demnități publice, inclusiv pentru alte categorii de aleși naționali, cum sunt parlamentarii, este prevăzută excepția mai sus menționată<sup>9</sup>? Considerăm că posibilitatea Președintelui României de a desfășura activități didactice și de cercetare științifică nu ar periclita sub nicio formă buna desfășurare a atribuțiilor prezidențiale și nici nu ar fi contrară scopului pentru care legiuitorul a prevăzut această incompatibilitate. Din contra, activitățile menționate, în domenii ce au legătură cu exercitarea mandatului, nu ar face altceva decât să îmbunătățească calitatea actului de conducere cu urmări pozitive în ceea ce privește satisfacerea interesului public. Mergând însă pe același raționament avut în vedere și anterior, în sensul unei interpretări stricte a dispozițiilor constituționale, considerăm că Președintele României nu poate exercita activități didactice, de cercetare științifică sau care implică creație cultural-artistică. Dacă constituantul român ar fi permis acest lucru, ar fi menționat expres situațiile de excepție în cadrul art.84 al.1 ultima teză.

Concluzionând, credem că se impune modificarea textului din Constituție referitor la regimul incompatibilității Președintelui României, pe de o parte, în sensul unei flexibilități mai ridicate a prevederilor constituționale, care să-i permită titularului funcției prezidențiale o mai mare libertate decizională în planul vieții profesionale iar pe de altă parte enumerarea expresă și limitativă, prin termeni clari și preciși care să nu lase loc nici unei interpretări, a cazurilor de incompatibilitate cu funcția prezidențială.

### **Regimul juridic al veniturilor Președintelui României**

Ocrotirea celei mai înalte magistraturi din România se realizează și prin consacrarea unui regim juridic special ce vizează veniturile pe care Președintele României le dobândește în timpul mandatului. Astfel, întâlnim reglementate dispoziții legale referitoare la indemnizația prezidențială, formă de remunerație și principală sursă de venit a Președintelui, precum și la alte

---

<sup>9</sup> A se vedea art. 82 al.3 din Legea nr.161 din 2003, unde se precizează că senatorii și deputații *pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.*

drepturi de natură pecuniară ce i se cuvin, cum ar fi indemnizații din diurne, venituri din drepturi de autor sau venituri din dividende.

Regula, stabilită de legiuitor, este aceea că toate sursele de venit ale Președintelui României trebuie supuse principiului transparenței<sup>10</sup>. În acest sens, pe de o parte, Legea cadru privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice<sup>11</sup> stabilește în mod concret cuantumul indemnizației lunare de încadrare în funcție a Președintelui României la o valoare ce reprezintă salariul minim brut pe economie<sup>12</sup> multiplicat cu 15, coeficientul maxim de ierarhizare corespunzător clasei de salarizare pentru sectorul bugetar<sup>13</sup>, iar pe de altă parte, șeful statului i se impune să-și declare toate veniturile obținute prin completarea și comunicarea, în condițiile legii, la primirea mandatului, anual, pe parcursul acestuia, și la încetarea lui, a declarației de avere și de interese<sup>14</sup>. Completarea și actualizarea periodică a declarațiilor de avere și de interese trebuie să se facă de Președintele României cu buna-credință, astfel încât cele declarate să corespundă situației reale a veniturilor obținute și, după caz, a intereselor sale, în caz contrar putându-se angaja față de acesta răspunderea penală. Art.28 din Legea nr.176 din 2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, stabilește ca și infracțiune de *fals în declarații* prevăzută de art.292 Cod penal, fapta Președintelui României *care cu intenție, depune declarații de avere sau declarații de interese care nu corespund adevărului*, pedeapsa pentru această faptă fiind închisoarea de la 3 luni la 2 ani. Considerăm că angajarea răspunderii penale în această situație nu este împiedicată de imunitatea pe care o are Președintele României potrivit art.84 al.2 din Constituția României deoarece aceasta din urmă vizează strict opiniile politice exprimate de șeful statului în exercițiul mandatului și în legătură cu acesta și nu îndeplinirea unor obligații impuse de lege. Două argumente susțin opinia noastră. În primul rând, art.16 al.1 și 2 din Constituție statuează

---

<sup>10</sup> A se vedea Legea nr. 176 din 2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice în M. Of. nr 621 din 2 septembrie 2010.

<sup>11</sup> Legea nr.284 din 2010 în M. Of. nr. 877 din 28 octombrie 2010.

<sup>12</sup> Art.1 al.2 din H.G. nr.23 din 2013 pentru stabilirea salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată în M.Of. nr 52 din 23 ianuarie 2013, unde se menționează că: *începând cu data de 1 iulie 2013 salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată se stabilește la valoarea de 800 de lei lunar.*

<sup>13</sup> A se vedea art. 10 și anexa I, cap. IV pct. A din Legea nr. 284 din 2010.

<sup>14</sup> A se vedea art. 1 al.1 și art.2,3,4 al. 1, 2 și 3 din Legea nr. 176 din 2010.

la nivel de principiu că cetățenii români sunt egali în fața legii și a autorităților publice și că nimeni nu este mai presus de lege iar în al doilea rând Decizia nr.81 din 2013<sup>15</sup> a Curții Constituționale care a stabilit că nu trebuie să existe o diferență de tratament juridic între categoriile de persoane cărora li se aplică prevederile Legii nr.176 din 2010, deoarece, ținând cont de obiectul și de scopul reglementării și anume asigurarea integrității în exercitarea funcțiilor și demnităților publice precum și prevenirea corupției instituționale, persoanele menționate la art.1 al.1 din Legea nr.176 din 2010, printre care și Președintele României, se află în aceeași situație juridică. Astfel, afirmă Curtea, instituirea unui tratament diferit chiar și pentru Președintele României, acceptându-se la modul absolut ideea de imunitate, are un caracter discriminatoriu.

Pe de altă parte, interdicția ce îl vizează pe Președintele României, aceea de a ocupa orice altă funcție publică sau privată pe durata mandatului și drept consecință imposibilitatea cumulării indemnizației cu alte venituri obținute ca urmare a exercitării altor activități, obligă legiuitorul să reglementeze un cadrul legislativ care să îi garanteze titularului funcției prezidențiale o anumită stabilitate din punct de vedere financiar care să îi asigure acel confort social necesar tocmai pentru ca întregul efort al Președintelui să se axeze, să se concentreze strict pe realizarea în mod eficient a atribuțiilor funcției. Acesta este și motivul pentru care șeful statului are cel mai mare venit din sectorul bugetar. În același timp, asigurându-i-se independența financiară, șeful statului este ferit de alte presiuni exterioare funcției care ar putea periclita normala desfășurare a activității sale. Spre exemplu, se diminuează riscul ca acesta să poată săvârși infracțiuni în legătură cu serviciul prevăzute de Codul penal, precum luarea de mită, primirea de foloase necuvenite sau traficul de influență.

### **Ocrotirea mandatului Președintelui României prin măsuri de ordin penal**

Președintele României, pe durata mandatului dar și după încetarea acestuia beneficiază de protecția oferită de legea penală, ca de altfel oricărei persoane purtătoare a autorității publice de stat. În acest sens, faptele prin care este adusă atingere reputației sau onoarei șefului de stat, precum și cele

---

<sup>15</sup> Curtea Constituțională Decizia nr. 81 din 2013 în M. Of. nr. 136 din 14 martie 2013.

care privesc amenințarea ori actele de violență îndreptate împotriva persoanei acestuia, în legătură cu exercitarea mandatului, se vor pedepsi potrivit dispozițiilor Codului penal dar și a altor prevederi penale cuprinse în legi speciale.

Înscriindu-se între valorile supreme apărate de Constituția României prin art.1 al.3, demnitatea umană necesită a beneficia de cel mai înalt grad de protecție, lucru ce nu poate fi asigurat decât de legea penală<sup>16</sup> prin incriminarea *insulte* și a *calomniei* în Codul penal.<sup>17</sup> Potrivit art.205 Cod penal *insulta* se pedepsește cu amendă și constă în *atingerea adusă onoarei ori reputației unei persoane prin cuvinte, prin gesturi sau prin orice alte mijloace, ori prin expunerea la batjocură* sau, potrivit al.2, *când se atribuie unei persoane un defect, boală sau infirmitate care, chiar reale de-ar fi, nu ar trebui relevate*. Cât privește *calomnia*, art.206 Cod penal o definește ca fiind *afirmarea ori imputarea în public, prin orice mijloace, a unei fapte determinate privitoare la o persoană, care, dacă ar fi adevărată, ar expune acea persoană la o sancțiune penală, administrativă sau disciplinară, ori disprețului public* și o pedepsește cu amendă de la 250 la 13000 lei. Dacă asemenea fapte ar fi săvârșite față de Președintele României, datorită rolului constituțional pe care-l îndeplinește și a autorității cu care este investit, pericolul social ar fi cu atât mai mare, ceea ce impune și o reacție promptă și energică din partea autorităților competente sesizate de cel insultat ori calomniat. Respectând și apărând demnitatea, onoarea și reputația persoanei Președintelui, legea penală ocrotește în același timp și valoarea socială pe care o reprezintă instituția prezidențială ca parte a puterii executive.

Apărarea demnității Președintelui României poate fi făcută și prin incriminarea *denunțului calomnios* prin art.259 Cod penal. Fapta constă în *învinuirea mincinoasă făcută prin denunț sau plângere, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană* sau, potrivit al.2, în *producerea ori ticluirea de probe mincinoase, în sprijinul unei învinuiri nedrepte*. Ocrotirea este posibilă datorită faptului că obiectul juridic secundar al acestei infracțiuni constă în relațiile sociale referitoare la

---

<sup>16</sup> Curtea Constituțională, Decizia nr.62 din 2007, în M. Of. nr.104 din 12 februarie 2007.

<sup>17</sup> Codul penal român incriminează insulta și calomnia în art.205, respectiv art.206.



demnitatea persoanei în contra căreia se face învinuirea mincinoasă.<sup>18</sup> Protecția capătă și un caracter special dacă este să ținem cont de prevederile art.31 al.1 din Legea nr.176 din 2010. Astfel obligația șefului statului român de a redacta și apoi supune controlului Agenției Naționale de Integritate declarația sa de avere și de interese vine și cu măsura de protecție a sancționării celui care, cu rea-credință, sesizează Agenția Națională de Integritate pentru ca aceasta să demareze activitatea specifică de evaluare ce privește situația averii existente pe durata exercitării demnității publice, a conflictelor de interese și a incompatibilităților Președintelui României. Drept urmare va constitui infracțiunea de denunțare calomnioasă și se va pedepsi cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau, după caz, de la 1 la 5 ani, *sesizarea făcută cu rea-credință, dacă prin aceasta a cauzat persoanei denunțate un prejudiciu moral sau material.*<sup>19</sup>

Tot în cadrul măsurilor de ocrotire a șefului statului, dispozițiile Codului penal referitoare la infracțiunile contra autorității incriminează în art.239 al.1 *ultrajul, ca fiind amenințarea săvârșită nemijlocit sau prin mijloace de comunicare directă contra unui funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, aflat în exercițiul funcțiunii ori pentru fapte îndeplinite în exercițiul funcțiunii.* Dacă relațiile sociale ocrotite prin incriminare vizează în principal respectul datorat autorității de stat, în subsidiar protecția se extinde și asupra relațiilor sociale referitoare la libertatea psihică a persoanei, iar în formele agravate din al. 2, 3 și 4 chiar și la integritatea corporală și sănătatea persoanei<sup>20</sup>. Cum Președintele României are potrivit legii penale calitatea de funcționar public<sup>21</sup> ce îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat, acesta poate fi subiect pasiv secundar al infracțiunii de ultraj. Prin urmare, incriminarea din art.239 Cod penal îl apară pe Președintele României de orice amenințare ori vătămare corporală care s-ar îndrepta împotriva persoanei acestuia. Faptele antisociale care întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de ultraj și îndreptate contra șefului statului ar putea avea loc cu ocazia adresării de

<sup>18</sup> Tudorel Toader, *Drept penal român. Partea specială*, Ediția a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2007, p. 262.

<sup>19</sup> Infracțiune prevăzută de art.31 al.1 din Legea nr.176 din 2010.

<sup>20</sup> Tudorel Toader, *op. cit.*, p. 211.

<sup>21</sup> Potrivit art. 147 al. 1 Cod penal *prin funcționar public se înțelege orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natura, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 145 Cod penal.*

mesaje Parlamentului, cu ocazia ceremoniilor prin care se conferă decorații sau titluri de onoare sau pentru emiterea unor decrete de grațiere, sau care privesc declararea mobilizării forțelor armate, sau pentru instituirea stării de asediu ori de urgență etc. Considerăm a fi o scăpare a legiuitorului penal faptul că, reglementând cazurile speciale de pedepsire în art.239<sup>1</sup> Cod penal, pentru a sancționa actele indirecte de intimidare a funcționarului public îndreptate împotriva soțului, copiilor sau părinților acestuia, a omis să-l menționeze, în enumerarea făcută în cuprinsul articolului, și pe Președintele României, lucru de neînțeles dacă este să ținem seama de poziția pe care o are și de rolul pe care-l îndeplinește în aparatul de stat.<sup>22</sup>

Integritatea corporală, sănătatea, dar și viața Președintelui României pot fi protejate și prin incriminarea *atentatului care pune în pericol siguranța statului*<sup>23</sup> prevăzută de art.160 Cod penal, în condițiile în care atacul material și violent îndreptat împotriva victimei infracțiunii a avut loc în împrejurări care au pus în pericol siguranța statului. Spre exemplu, atentatul care are loc împotriva Președintelui României cu ocazia luării de către acesta a măsurilor necesare pentru respingerea agresiunii armate îndreptate împotriva României este de natură să ducă la imposibilitatea, temporară sau permanentă a șefului statului de a-și îndeplini atribuțiile, ceea ce ar avea ca și consecință o stare de pericol pentru siguranța statului. În mod similar, imposibilitatea exercitării de către șeful statului a funcțiilor sale ce vizează politica externă sau luarea măsurilor excepționale precum instituirea stării de asediu sau de urgență, datorată atentatului la viața acestuia pot avea același efect asupra relațiilor sociale ce privesc siguranța și stabilitatea statului. Fiind o infracțiune ce prezintă un pericol social ridicat vizând atât relațiile sociale referitoare la atributele fundamentale ale statului, precum unitatea, suveranitatea, independența și indivizibilitatea<sup>24</sup>, cât și viața și integritatea corporală a Președintelui, sancțiunea stabilită de legiuitor este

---

<sup>22</sup> Potrivit art.239<sup>1</sup> Cod penal în cazul infracțiunilor prevăzute în art.180-182, art.189 și art.193, săvârșite împotriva soțului, copiilor sau părinților unui judecător, procuror, polițist, jandarm ori militar, în scop de intimidare sau de răzbunare pentru acte sau fapte îndeplinite în exercițiul funcțiunii, maximul pedepsei se majorează cu 2 ani.

<sup>23</sup> Infracțiunea de *atentat care pune în pericol siguranța statului* este reglementată de art.160 Cod penal și are următorul cuprins: *Atentatul săvârșit contra vieții, integrității corporale ori sănătății unei persoane care îndeplinește o activitate importantă de stat sau altă activitate publică importantă, în împrejurări care fac ca fapta să pună în pericol siguranța statului.*

<sup>24</sup> Tudorel Toader, *op.cit.*, p. 3.

una extrem de severă, constând în detențiunea pe viață alternativ cu închisoarea de la 15 la 25 de ani.

### **Imunitatea Președintelui României**

Imunitatea, ca și instituție juridică, este privită în literatura de specialitate ca fiind o modalitate de ocrotire acordată reprezentanților cetățenilor, menită a-i proteja pe aceștia de presiuni, abuzuri ori procese șicanatorii îndreptate împotriva lor, în cadrul exercitării mandatului pe care îl au de îndeplinit, având drept scop asigurarea libertății și independenței exercitării drepturilor și obligațiilor constituționale și legale<sup>25</sup>.

Imunitatea șefului statului este stabilită prin normă constituțională în art.84 al.2 text care prevede că: Președintele României se bucură de imunitate în sensul că acesta nu poate fi tras la răspundere juridică pentru opiniile sale politice exprimate în exercitarea mandatului<sup>26</sup>.

Protecția mandatului Președintelui României prin reglementarea imunității își găsește justificarea pe considerente de oportunitate politică. Persoana șefului statului se identifică cu instituția prezidențială, Președintele fiind un organ unipersonal al puterii executive. În acest sens, pentru ocrotirea autorității se impune cu necesitate protejarea persoanei care reprezintă instituția publică<sup>27</sup>, însă această garanție de care se bucură demnitarul trebuie privită și înțeleasă ca o prerogativă a funcției în vederea îndeplinirii normale a mandatului și sub nicio formă aceasta nu trebuie să se transforme într-un privilegiu de care Președintele să se folosească pentru satisfacerea ori atingerea unor interese personale, exterioare mandatului și care ar nesocoti implicit prevederile art.16 din Constituție<sup>28</sup>. Instituindu-se prin normă constituțională, imunitatea pentru opinii politice ridică o întrebare: în ce constau aceste opinii politice exprimate de către Președinte și care ar fi limitele până la care protecția operează?

<sup>25</sup> Ștefan Deaconu, *Câteva aspecte de natură constituțională privind răspunderea Președintelui României*, în *Dreptul* nr.12 din 2007 p. 23-24 și Ioan Muraru, Mihai Constantinescu, *Drept parlamentar românesc*, Editura All Beck, București, 2005, p. 329.

<sup>26</sup> Dispozițiile constituționale din art. 84 al.2 teza a II-a fac trimitere la art.72 al.1 din Legea fundamentală referitor la imunitatea parlamentară, care se aplică în mod corespunzător.

<sup>27</sup> Ștefan Deaconu, *op. cit.*, p. 26.

<sup>28</sup> Viorel Pașca, *Prolegomene în studiul dreptului penal*, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p.133.

Considerăm că opiniile politice exprimate de Președintele României vizează dezbateră, discutarea și soluționarea într-un cadru instituțional adecvat a treburilor publice ale statului care intră în sfera atribuțiilor prezidențiale, relațiile, orientările și manifestările între Președinte, pe de o parte, și partidele politice, autorități publice, categorii și grupuri sociale în legătură cu promovarea intereselor lor, pe de altă parte. Avem în vedere și opiniile exprimate de șeful statului care au însemnătate pe plan social, economic sau cultural și care sunt exprimate sub orice formă: scrisă ori orală și indiferent de locație: la tribuna Parlamentului, la sediul administrației prezidențiale, la posturile de radio-tv, în cadrul conferințelor de presă etc.

Cât privește limitele libertății de exprimare a opiniilor politice de către Președintele României, Curtea Constituțională a considerat că anumite excese în exprimarea șefului statului și care ar putea pune într-o lumină negativă anumite instituții publice<sup>29</sup> sau care ar lăsa să se înțeleagă că favorizează alte organisme publice<sup>30</sup> rămân în cadrul limitelor libertății de exprimare protejate de prevederile art.84 al.2 din Constituție. Considerăm însă că imunitatea stabilită de legiuitor în articolul citat mai sus nu are caracter absolut. Ar constitui un exces de putere din partea Președintelui României exprimarea unor opinii politice care ar atinge, direct sau indirect demnitatea, onoarea, viața particulară și dreptul la imagine a unei persoane, valori apărute de însăși Constituția României prin art.30 al.6 și al.7.

3. Concluzionând, putem afirma că, ținând seama de rolul pe care îl are Președintele, de specificul și însemnătatea atribuțiilor sale, se impune ca funcția prezidențială să fie ocupată de o persoană cu o reputație neștirbită, care să se bucure de încrederea publică și care să-și desfășoare activitatea în mod transparent și cu bună-credință. Tocmai pentru a veghea la îndeplinirea unor asemenea deziderate se impune instituirea unui regim juridic specific care să ocrotească funcția supremă în stat și pe titularul acesteia dar în același timp să sancționeze și orice încercare de a deturna scopul activității Președintelui României în sfera ilicitului.

---

<sup>29</sup> Curtea Constituțională, Decizia nr.53 din 2005, în M. Of. nr.144 din 17 februarie 2005.

<sup>30</sup> Curtea Constituțională, Avizul consultativ nr.1 din 2007, în M. Of. nr. 258 din 18 aprilie 2007.